

فصل ۴ درس ۳: آهنگ تغییر

⑧ گنجایش ظرفی ۴۰ لیتر مایع است. در لحظه $t = 0$ سوراخی در ظرف ایجاد می‌شود. اگر حجم مایع باقی مانده در ظرف پس از t ثانیه از رابطه $V = 40 \left(1 - \frac{t}{100}\right)^2$ به دست آید: الف) آهنگ تغییر متوسط حجم مایع در بازه زمانی $[0, 1]$ چقدر است؟

ب) در چه زمانی، آهنگ تغییر لحظه‌ای حجم برابر آهنگ تغییر متوسط آن در بازه $[0, 100]$ می‌شود؟

① جدول زیر درجه حرارت T (سانتی‌گراد) را در شهری از ساعت ۸ تا ۱۸ در یک روز نشان می‌دهد.

ساعت h	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸
درجه حرارت T	۱۱	۱۳	۱۴	۱۷	۱۹	۱۸	۱۷	۱۵	۱۳	۱۰	۹

آهنگ تغییر متوسط درجه حرارت نسبت به زمان را: الف) از ساعت ۸ تا ساعت ۱۲ به دست آورید.

ب) از ساعت ۱۲ تا ساعت ۱۸ به دست آورید.

پ) پاسخ‌ها را تفسیر کنید.

آهنگ تغییر متوسط:

* آهنگ تغییر متوسط با شیب خط قاطع برابر است و رابطه آن به صورت زیر است:

$$\text{آهنگ تغییر متوسط} = \frac{f(x) - f(a)}{x - a}$$

آهنگ تغییر لحظه‌ای:

* آهنگ تغییر لحظه‌ای با مقدار مشتق و شیب خط مماس در آن نقطه برابر است و رابطه آن به صورت زیر است:

$$\text{آهنگ تغییر لحظه‌ای} = \lim_{x \rightarrow a} \frac{f(x) - f(a)}{x - a}$$

(تقریباً ۱۰۰ و ۹۹)

④ معادله حرکت متحرکی به صورت $f(t) = t^2 - t + 10$ است. در کدام لحظه سرعت لحظه‌ای با سرعت متوسط در بازه زمانی $[0, 5]$ با هم برابرند؟

⑦ یک توده باکتری پس از t ساعت دارای جرم $m(t) = \sqrt{t} + 2t^2$ گرم است.

الف) جرم این توده باکتری در بازه زمانی $3 \leq t \leq 4$ چند گرم افزایش می‌یابد؟

ب) آهنگ رشد جرم توده باکتری در لحظه $t = 3$ چقدر است؟

۵) توپیی از یک پُل به ارتفاع ۱۱ متر به هوا پرتاب می‌شود. نشان دهنده فاصله توپ از سطح زمین در زمان t است. براساس جدول کدام یک از مقادیر زیر می‌تواند سرعت توپ را هنگامی که در ارتفاع نظیر زمان $۰/۴$ ثانیه، است نشان دهد؟

t	ثانیه s	۰	۰/۱	۰/۲	۰/۳	۰/۴	۰/۵	۰/۶
$f(t)$	متر m	۱۱	۱۲/۴	۱۳/۸	۱۵/۱	۱۶/۳	۱۷/۴	۱۸/۴

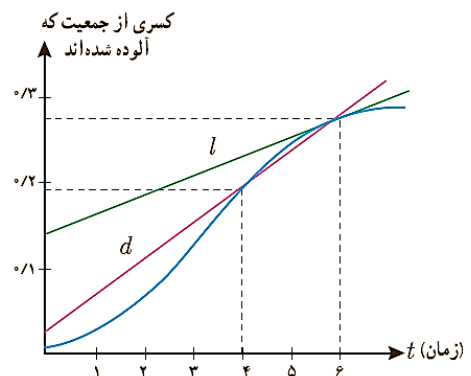
الف) $۱/۲۳ m/s$ ب) $۱۴/۹۱ m/s$
 پ) $۱۱/۵ m/s$ ت) $۱۶/۰۳ m/s$

۲) کسری از جمعیت یک شهر که به وسیله یک ویروس آلوده شده‌اند بر حسب زمان (هفته) در نمودار زیر نشان داده شده است.

الف) شیب‌های خطوط l و d چه چیزهایی را نشان می‌دهند.

ب) گسترش آلودگی در کدام یک از زمان‌های $t = ۱$, $t = ۲$ یا $t = ۳$ بیشتر است؟

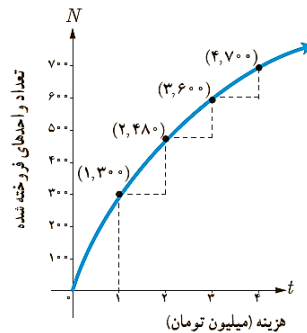
پ) قسمت ب را برای $t = ۴$, $t = ۵$ و $t = ۶$ بررسی کنید.

۳) نمودار روبه‌رو نمایش میزان فروش تعداد نوعی کالا (N) پس از صرف t میلیون تومان هزینه برای تبلیغ است.

الف) آهنگ تغییر N بر حسب t را وقتی از ۰ تا ۱، ۱ تا ۲، ۲ تا ۳ و ۳ تا ۴ تغییر می‌کند

به دست آورید.

ب) به نظر شما چرا آهنگ تغییرات، وقتی که مقادیر t افزایش می‌یابند، در حال کاهش است؟

۶) کدام یک از عبارات زیر درست و کدام یک نادرست است؟
 الف) آهنگ تغییر متوسط تابعی مانند f در بازه $[۰, ۱]$ همیشه کمتر از شیب آن منحنی در نقطه است.

ب) اگر تابعی صعودی باشد، آهنگ تغییر متوسط آن، همواره صعودی است.

پ) تابعی وجود ندارد که برای آن هم $f'(a) = ۰$ و هم $f(a) = ۰$